

Kyyneltietukos

Lääkärikirja Duodecim

22.12.2021

Silmätautien erikoislääkäri Matti Seppänen

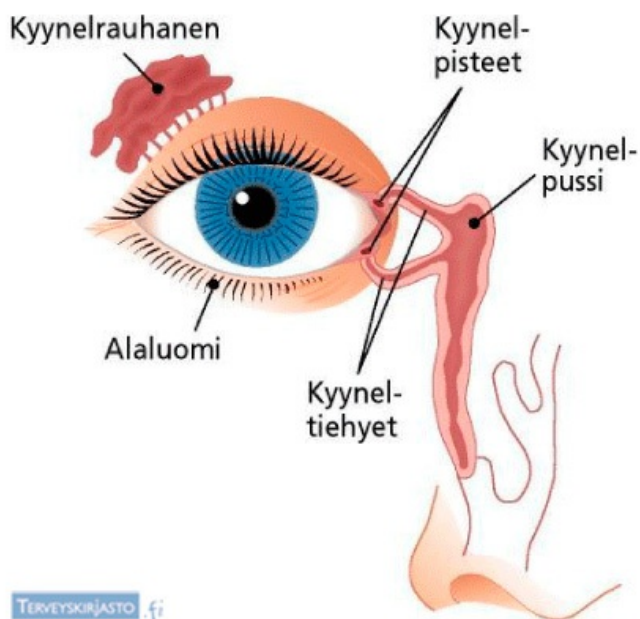

- Kyyneltietukoksen syyt ja riskitekijät
- Kyyneltietukoksen oireet
- Milloin hoitoon
- Tutkimukset
- Silmälääkärin tutkimukset
- Kyyneltietukoksen hoito
- Kyyneltietukoksen hoito ja itsehoito imeväisellä
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Silmän vetistys ja kyynelnesteen ylimääräinen valuminen poskelle voivat johtua kyyneltien tukoksesta.
- Lievä kyyneltietukos on usein hoidettavissa kyyneltiehuuhtelulla, vaikeampi tukos kirurgisella toimenpiteellä.
- Tavallisesti vauvan kyynelkanavan ahtaus helpottaa kasvun myötä vuoden ikään mennessä. Vauvan ahtaan kyyneltiehyen toimintaa voidaan helpottaa hieromalla kyynelkanavaa ja puhdistamalla näkyvä erite silmästä.

Kyyneltie on reitti, jota pitkin kyynelneste normaalisti poistuu silmän pintaosasta. Se tapahtuu luomen reunalla olevien aukkojen (ns. kyynelpisteiden) kautta nestettä kuljettaviin tiehyisiin, sieltä kyynelpussiin ja edelleen nieluun (ks. kuva [1](#)).

Kuva 1. Kyyneltiet. Kyyneleet syntyvät silmäkuopassa olevissa kyynelrauhasissa. Niistä kyynelneste leviää suojaamaan silmän näkyviä osia. Kyynelneste poistuu kyynelpisteiden kautta kyynelpussiin ja kulkeutuu sieltä nenäkäytäviin.

Jos kyyneltiessä on osittainen tai täydellinen tukos missä tahansa reitin kohdassa, kyynelöt eivät pääse poistumaan normaalisti ja valuvat poskelle. Häiriö voi johtaa myös toistuviin tulehduksiin silmän alueella.

Kyyneltietukos voi aikuisella johtua esimerkiksi ikääntymisen tuomista muutoksista tai toistuvista silmän alueen tulehduksista. Pienillä lapsilla kyyneltietukos on usein rakenteellinen, ja jos kyyneltie ei aukea kasvun myötä, voidaan joskus tarvita toimenpide kyyneltien avaamiseksi.

Kyyneltietukoksen syyt ja riskitekijät

Aikuisilla ikääntymisestä johtuvat luomen rakenteiden muutokset, kuivasilmäisyys ja toistuvat sidekalvotulehdukset altistavat kyynelteiden tukokselle, kuten myös kyyneltien alueen kasvaimet ja kasvojen alueen sädehoidot.

Pienillä lapsilla kyyneltietukos on usein rakenteellinen, ja kyyneltiet avautuvat useimmiten kasvun myötä.

Silmän alueen leikkaukset, nenän sivuonteloiden tulehdukset, allergiaoireet ja kasvojen alueen vammat voivat myös olla altistavina tekijöinä.

Kyyneltietukoksen oireet

Silmä vetistys ja kyynelnesteen valuminen poskelle sekä toistuvat sidekalvotulehdukset voivat olla merkkeinä tukoksesta. Rähmä, märkäinen ja limainen erite ja silmän alueen kipu voivat viitata tukokseen.

Pienillä vauvoilla kyynelkanavan tukos alkaa usein oirehtia 2–4 viikon iässä.

Milloin hoitoon

Kyyneltietukokseen voi liittyä silmän [sidekalvontulehdus](#), jonka hoidoksi voidaan pitkittyneessä tilanteessa harkita paikallista antimikrobilääkitystä silmätippoina.

Jos silmän vetistys ja rähmiminen jatkuvat yli vuoden iässä, tehdään lähete silmälääkärille. Silmälääkäri suorittaa arvion, onko tarvetta kyynelkanavan sondeeraukseen polikliinisesti nukutuksessa.

Jos aikuisella on kyyneltietukokseen viittavia oireita tai toistuvia sidekalvotulehduksia, on tilanne syytä selvittää lääkärin vastaanotolla.

Tutkimukset

Yleislääkärin vastaanotolla tutkitaan luomen reunan asento ja todetaan sen mahdolliset virheasennot sekä se, onko kyynelpiste kosketuksissa silmän pintaan. Samoin tutkitaan, tuleeko kyynelpistettä painaessa märkää tai limaa. Alue tunnustellaan ja pyritään huomioimaan kasvaimen mahdollisuus.

Yleislääkäri voi harkita kyyneltiehyen huuhtelua. Jos kyyneltiehyen huuhtelussa todetaan voimakas vastus, ohjataan potilas usein silmälääkärin jatkohoitoon.

Silmälääkärin tutkimukset

Muiden tutkimusten lisäksi silmälääkäri huomioi myös mahdolliset sarveiskalvon ja sidekalvon sairaudet. Tarvittaessa sarveiskalvolta ja sidekalvolta voidaan ottaa tulehdusnäytteitä.

Jos silmien alueelta löydetään patti, joka viittaa kasvaimeen, siitä otetaan tarvittaessa näytepala ja sen poistoa harkitaan. Kyynelteistä voidaan ottaa tietokonekerroskuvaus tai magneettikuvaus.

Kyyneltietukoksen hoito

Kyynelteiden tukoksessa hoitona on usein kyynelteiden huuhtelu. Jos huuhtelulla ei saada riittävää tulosta, voidaan harkita leikkaushoitoa (kyynelpussin kohdalla tai sen alapuolella olevassa tukoksessa esimerkiksi ns. DCR, dakryokystorhinostomia).

Leikkauksen suorittaa usein korvalääkäri tai silmälääkäri.

Jos tukos on ylemmissä rakenteissa (ennen kyynelpussia), voidaan hoitona käyttää kyynelteiden putkitusta ja tarvittaessa arpikudoksen poistoa.

Kyyneltietukoksen hoito ja itsehoito imeväisellä

Vauvan ahtaan kyyneltiehyen toimintaa voidaan helpottaa hieromalla kyynelkanavaa. Siinä silmän sisänurkkaa painetaan puhtaalla vanupuikolla 4–5 kertaa päivässä. Silmään kyynelkanavasta mahdollisesti ilmestyvä erite pyyhkäistään pois esimerkiksi lämpimällä vedellä kostutetulla vanulalulla useita kertoja päivässä.

Mikäli silmä rähmii selvästi, tarvitaan lääkärin määräämiä antibioottisilmätippoja kuurina sidekalvotulehduksen hoitoon.

Hoidot uusitaan aina, kun silmä alkaa selvästi vetistää tai rähmiä.

Tavallisesti imeväisen ahdas kyyneltiehyt avartuu itsestään kasvun myötä noin vuoden ikään mennessä. Mikäli näin ei tapahdu, lapsi lähetetään neuvolasta silmätautien poliklinikalle kyyneltiehyen avarrustoimenpiteen arvioon.

Artikkelin tunnus: dlk01220 (027.050)

© 2022 Kustannus Oy Duodecim